

1) [redacted]
[redacted] [redacted]
[redacted]

[redacted]
[redacted]
[redacted]

[redacted]
[redacted]
[redacted]

[redacted]
[redacted]
[redacted]

[redacted]
[redacted]
[redacted]

[redacted]
[redacted]
[redacted]

[redacted]
[redacted]
[redacted]

[redacted]
[redacted] [redacted] [redacted]
[redacted]

[redacted]
[redacted]
[redacted]

2 3 MRS. 1995

2. kommunekontor
1993/1122/671-1
KMK

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

2) [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

3) [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

4) [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5) [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

6) [REDACTED]
[REDACTED]

- 7) Tilsynsrådet for [REDACTED] Amt (særskilt brev)
- 8) [REDACTED] Byråd (st. not.)
- 9) HUSK
- 10) RESUMÉ

Tit. 1-6) Ved brev af 26. maj 1993 til indenrigsministeren ankede De og 18 andre forhenværende og nuværende medlemmer af [REDACTED] Byråd den afgørelse af 29. april 1993, som er truffet af Tilsynsrådet for [REDACTED] Amt, og som er meddelt Dem ved tilsynsrådets brev af 30. april 1993. De anmodede samtidig om, at klagen blev tillagt opsættende virkning.

Det fremgår af tilsynsrådets afgørelse af 29. april 1993, at tilsynsrådet i medfør af den kommunale styrelseslovs § 61, stk. 3, besluttede at anlægge erstatningssag mod Dem og de øvrige nuværende og forhenværende byrådsmedlemmer i [REDACTED] Kommune, der ved deres beslutninger på byrådsmøderne den 9. september 1986 og/eller den 1. marts 1988 efter tilsynsrådets opfattelse var ansvarlige for, at [REDACTED] Kommune blev påført et tab på henholdsvis 89.748 kr. og 126.316 kr., eller i alt 216.064 kr. Tilsynsrådet besluttede samtidigt, at rådet i medfør af den kommunale styrelseslovs § 61, stk. 4, ville frafalde sagsanlæg mod de byrådsmedlemmer, der inden den 1. juni 1993 indbetalte 2.500 kr. til [REDACTED] Kommune.

Indenrigsministeriet har ved brev af 10. juni 1993 til Dem og de andre 18 forhenværende og nuværende medlemmer af [REDACTED] Byråd meddelt, at ministeriet tillagde anken opsættende virkning.

Indenrigsministeriets afgørelse (sammenfatning):

Indenrigsministeriet skal herved meddele, at ministeriet ikke finder grundlag for at ændre tilsynsrådets afgørelse i medfør af

§ 61, stk. 3 og 4, i den kommunale styrelseslov om, at tilsynsrådet vil anlægge erstatningssag mod Dem og de øvrige 18 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, men at tilsynsrådet vil frafalde sagsanlæg mod Dem, hvis De betaler en bod på 2.500 kr. til [redacted] Kommune til delvis dækning af det tab, som kommunen er blevet påført.

Indenrigsministeriet bestemmer derfor, at fristen for betaling af bodsbeløbet på 2.500 kr. fastsættes til den 18. april 1995. Hvis De ikke inden denne dato har indbetalt beløbet, vil tilsynsrådet, som anført i rådets afgørelse af 29. april 1993, rejse erstatningssag mod Dem efter styrelseslovens § 61, stk. 3.

Der er i det følgende nærmere redegjort for sagens baggrund og for ministeriets afgørelse.

Sagens baggrund:

Ved brev af 5. juli 1990 anmodede Tilsynsrådet for [redacted] Amt på baggrund af en avisartikel [redacted] Kommune om en redegørelse for kommunens dispositioner i forbindelse med [redacted] Erhvervsudviklingsforenings huslejegaranti i forbindelse med et privat industribyggeri.

I brev af 20. august 1990 til tilsynsrådet anførte kommunen bl.a. følgende:

"Med hensyn til [redacted] Erhvervsudviklingsforening kan det oplyses, at foreningen er stiftet den 1. marts 1984. Kommunernes rolle i den lokale erhvervs politik har traditionelt været begrænset til jordpolitik (jordprispolitik), fysisk planlægning, etablering af infrastrukturer og forsyningsvirksomhed samt finansiering af eller tilskud til visse rådgivningsfunktioner f.eks. erhvervs- og turistkontorer.

Efterhånden som bestræbelserne på erhvervsområdet ikke længere var koncentreret om ved hjælp af ovennævnte virkemidler at tiltrække nye virksomheder, har mange kommuner i stadig stigende grad følt behovet for at spille en mere dynamisk rolle som igangsættere og formidlere af kontakt og samarbejde virksomhederne imellem.

Denne opgave sætter kommunalfuldmagten imidlertid som bekendt meget snævre grænser for at kunne udøve. Derfor søges denne opgave typisk løst ved, at kommuner i stedet søger at skabe et godt og

attraktivt lokalt erhvervsklima, der kan medvirke til at støtte de eksisterende virksomheders udviklingsmuligheder samt tilskynde til etablering af helt nye virksomheder. For bedst muligt at kunne fremme en sådan udvikling tog en gruppe af personer repræsenterende [redacted] Erhvervsråd, forretninger, virksomheder, pengeinstitutter og fagbevægelsen i foråret 1984 initiativ til oprettelse af [redacted] Erhvervsudviklingsforening. Foreningen har til opgave "at virke fremmende for erhvervslivet, herunder støtte iværksættere og nye virksomheder samt nye produktioner i form af tilskud, risikovillig kapital og gratis rådgivning." Foreningens økonomiske midler fremskaffedes indtil maj 1989 gennem tilskud fra medlemmerne, og efter dette tidspunkt gennem en kombination af kontingenter/tilskud fra medlemmerne.

...

[redacted] Kommune har overfor ATP regaranteret Erhvervsudviklingsforeningens sikkerhedsgaranti for første års husleje i forbindelse med etape 1 i [redacted] Industriby, idet dette var en forudsætning for, at ATP var villig til at gå ind i en sådan opgave. Byggeriet var aftalt mellem [redacted] Erhvervsudviklingsforening og ATP, under den forudsætning, at Erhvervsudviklingsforeningen indestod for, at ATP i en periode af et år fra afslutningen af byggeriet oppebar en huslejeindtægt på 590.780 kr. Denne garanti indestod [redacted] Kommune for. I forbindelse med denne garanti, er der af [redacted] Kommune ydet Erhvervsudviklingsforeningen et lån på 89.748,54 kr. til betaling af ATP.

På tilsvarende måde har [redacted] Kommune vedstået sig en garanti i forbindelse med etape 2. [redacted] Erhvervsudviklingsforening stillede en huslejegaranti på 500.000 kr. og entreprenøren Rasmussen og Schiøtz garanterede overfor ATP med 239.600 kr. således at ATP's krav om garanti på 1 års husleje af 739.600 kr. kunne opfyldes. [redacted] Kommune indestod for ialt max. 184.685 kr. i 1989 og 300.000 kr. i 1990. I forbindelse med denne garanti, er der af [redacted] Kommune ydet Erhvervsudviklingsforeningen et lån på 145.407,58 kr. til betaling af ATP.

Det skal præciseres, at ingen af de anførte garantier er udbetalt som støtte til konkrete erhvervsvirksomheder, men er ydet Erhvervsudviklingsforeningen som lån på grundlag af et af udlejer aflagt regnskab over indgåede kontrakter det første udlejningsår og har været det forudsætningsgrundlag, der gjorde det muligt i kommunen at opføre lavtforrentede industrihuse for pensionskassamidler, formidlet i et åbent udbud til alle interesserede. Hensigten var at give forbedrede vilkår for især igangsættere og nye firmaer med udvidelsesbehov, hvilke forventninger fuldt ud er blevet indfriet, idet der i erhvervsarealerne i etape 1 og 2 idag beskæftiges ca. 90 ansatte i nyetablerede virksomheder. Alle arealer i etape 1 og 2 er udlejede, og en yderligere udbygning med en etape 3 er netop iværksat af [redacted] Erhvervsudviklingsforening uden garanti fra [redacted] Kommunes side. Alle etaper har omfattet erhvervsarealer på hver 2200-2400 m²."

Ved brev af 7. september 1990 anmodede tilsynsrådet [redacted] Byråd om yderligere oplysninger. I brevet anførte tilsynsrådet bl.a. følgende:

"Til brug ved sagens behandling beder man om komplette kopier af hele kommunens sag om ydelse af garantier for huslejeforpligtelser og om ydelse af lånet på 145.000 kr. til Erhvervsudviklingsforeningen. Endvidere beder man - såfremt dette ikke fremgår af sagens akter - om en nærmere præcisering af, hvorfor og i hvilken anledning lånet er ydet."

Tilsynsrådet modtog den 20. november 1990 kopi af [redacted] Kommunes sagsakter.

Ved brev af 5. februar 1991 anmodede tilsynsrådet på ny [redacted] Byråd om supplerende oplysninger. I brevet anførtes bl.a. følgende:

"Tilbagesendes med bilag til [redacted] Byråd ..., idet tilsynsrådet - efter at rådet har haft lejlighed til at gennemgå det af kommunaldirektøren indleverede sagsmateriale - udbeder sig følgende:

1: [redacted] Industriby 1. etape:

- a. Kopi af dagsordenspunktet vedrørende garanti på det møde i økonomiudvalget, hvor den blev givet, jfr. bilag 36, og kopi af det materiale, der var fremlagt til dagsordenen. Endvidere oplysning om, hvornår byrådet er gjort bekendt med garantien samt protokoludskrift herom.
- b. Kopi af det skriftlige garantitilsagn eller præcise oplysninger om dets indhold.
- c. En nærmere redegørelse for, hvorfor vedtagelsen af garantien ikke er tilført økonomiudvalgets beslutningsprotokol, og hvorfor beslutningen er truffet af økonomiudvalget og ikke af byrådet, jfr. den kommunale styrelseslovs § 41.
- d. Nærmere redegørelse for, om det beløb på 25.567 kr., der ifølge bilag 36 er udbetalt for meget, er tilbagebetalt. Hvis dette ikke er tilfældet, udbedes nærmere redegørelse for vilkårene for tilbagebetalingen, herunder rente, løbetid og sikkerhed.
- e. Er det til lån konverterede garantibeløb på 85.748 kr. tilbagebetalt? Hvis ikke, bedes medsendt kopi af gælds- eller pantebrev eller nærmere redegørelse for lånets afvikling, herunder rentevilkår, løbetid og sikkerhed.

2. [redacted] Industriby 2. etape:

- a. Kopi af selve det skriftlige garantitilsagn.

- b. Det bedes præciseret, hvilket beløb kommunen har udbetalt i henhold til garantitilsagnet, idet der ikke er overensstemmelse mellem bilag 47 og bilag 48 på dette punkt. Der bedes endvidere redegjort for, hvilke beløb der er tilbagebetalt kommunen, samt medsendt kopi af gælds- eller pantebrev for det resterende tilgodehavende eller oplysninger om dennes afvikling i henseende til rente, løbetid og sikkerhed."

Ved brev af 27. februar 1991 oplyste [REDACTED] Byråd bl.a. følgende:

"ad 1: [REDACTED] Industribys 1. etape.

ad 1a.

Vedlagt kopi af

økonomiudvalgets beslutningsprotokol fra 4. september 1986.

Byrådets beslutningsprotokol fra 9. september 1986.

Der har ikke været forelagt skriftligt materiale på nogen af de 2 møder.

ad 1b.

Der er ikke fra byrådets side afgivet noget skriftligt tilsagn, idet man har henholdt sig til det i protokollen anførte. Det er overfor Erhvervsudviklingsforeningen mundtligt præciseret, at vedståelsen af den af Erhvervsudviklingsforeningen af 22. september 1986 afgivne skriftlige garanti (bilag nr. 19) alene gælder indtil 1. lejekontrakts indgåelse.

ad 1c.

Der henvises til besvarelsen under pkt. 1a.

ad 1d.

Beløbet på 25.567 kr. er tilbagebetalt den 22. februar 1991.

ad 1e.

Der er ikke udstedt gælds- eller pantebrev for garantibeløbet på 85.748 kr., idet byrådet har været af den opfattelse, at rente- og afdragsfrit lån lovligt har kunnet ydes til et sådant formål.

Byrådet har desuden betragtet det som mere hensigtsmæssig at yde garantien som lån frem for tilskud, idet en fremtidig afvikling af foreningen ville sikre, at evt. frie midler kom kommunen til gode.

ad 2: [REDACTED] Industribys 2. etape.

ad 2a.

Tilsagnet er meddelt ved protokoludskrift, jvf. bilag 31.

ad 2b.

Kommunen har betalt ialt 145.407 kr. til anden etape. Oprindelig betaling 292.867,58 kr. hvor 147.460 kr. er tilbagebetalt den 8. august 1990. (jvf. beregning i bilag 41).

Idet den i bilag 41 foretagne lejeopgørelse er foretaget på kvartalsbasis, medens kommunens garanti er afgivet på årsbasis (som

foretaget i bilag 48) udgør denne garanti kun 126.316,33 kr. Forskelsbeløbet på 19.091,25 kr. er tilbagebetalt [redacted] kommune den 22. februar 1991.

Iøvrigt henvises til besvarelsen under pkt. 1e."

Ved brev af 20. marts 1991 fremsendte tilsynsrådet til [redacted] Byråd et af tilsynsrådet udarbejdet notat om sagens faktiske omstændigheder med anmodning om bemærkninger hertil. Af notatet fremgår følgende:

"Efter anmodning fra [redacted] Erhvervsudviklingsforening påtog [redacted] Kommune sig formentlig i 1986 en regaranti for erhvervsudviklingsforeningens garanti over for bygherren eller finansieren ATP for første års husleje i et erhvervsbyggeri, benævnt [redacted] Industriby etape 1.

Ydelsen af garantien har ikke været på økonomiudvalgets dagsorden og nogen konkret stillingtagen fra økonomiudvalgets side til et konkret forslag om garanti er ikke indført i økonomiudvalgets beslutningsprotokol, hvor sagen alene er taget på dagsordenen på udvalgets møde den 4. september 1986, således:

"Drøftelse med formanden for erhvervsrådsforeningen og erhvervschefen vedrørende foreningens planer om opførelse af et industrihus på 2.000 m²."

Som "beslutning" er anført:

"Udvalget ser positivt på planerne, og man vil snarest vende tilbage til sagen."

Af dagsordenen for byrådets møde den 9. september 1986 fremgår, at der uden for dagsordenen på det lukkede møde fremlagdes:

"15. Erhvervsudviklingsforeningens ansøgning om garanti for husleje max. 1 år for industribyggeri."

Som "beslutning" er anført:

"Toges til efterretning - ingen indsigelser."

Der har ikke været forelagt skriftligt materiale af nogen art til nogen af de to møder.

Garantiens nærmere indhold er ikke præciseret skriftligt, ej heller over for erhvervsudviklingsforeningen.

I henhold til garantien er der udbetalt et beløb på 89.748 kr., som angives konverteret til et lån, der er rente- og afdragsfrit, og om hvis indfrielse der intet er aftalt.

Foruden dette beløb er udbetalt et beløb på 25.567 kr. udover, hvad garantien angives at hjemle. Dette beløb er tilbagebetalt den 22. februar 1991.

I sit møde den 1. marts 1988 vedtog byrådet at yde en tilsvarende regaranti for erhvervsudviklingsforeningens garanti over for firmaet Rasmussen & Schiøtz for 2. etape af byggeriet [redacted] Industriby.

Meddelelse om garantiens indhold blev givet firmaet ved tilsendelse af protokoludskrift, hvis beslutningsside er sålydende:

"Garantien vedstået på den måde, at allerede udlagte garantibeløb i 1. etape betragtes som udlån og nu modsvares max. beløbet kr. 400.000 i 1988. Dernæst dækker kommunen for det beløb, der måtte blive tilbage, når totalentreprenøren bærer de sidste 100.000 kr., garanti af de samlede 400.000 kr. i 1988.

For 1989 skal kommunens garanti være maximeret til kr. 300.000, idet totalentreprenøren skal bære de sidste 100.000 kr. af garantibeløbet på ialt 400.000 kr."

I henhold til garantien er udbetalt ialt 292.867 kr., hvoraf 166.551 kr., som for meget udbetalt, er tilbagebetalt henholdsvis den 8. august 1990 og den 22. februar 1991. Om afviklingen af restbeløbet 126.316 kr. foreligger ingen aftaler."

Ved brev af 2. april 1991 - (tit.1,3-6: underskrevet af borgmester [redacted]) (tit.2: Dem) og kommunaldirektør [redacted] [redacted] - meddelte [redacted] Kommune, at det i notatet anførte ikke gav anledning til bemærkninger.

På et møde den 8. april 1991 behandlede Tilsynsrådet for [redacted] [redacted] Amt sagen. Tilsynsrådet vedtog følgende udtalelse:

"Det fremgår hverken af økonomiudvalgets eller byrådets beslutningsprotokol eller af dokumenter i øvrigt, at der er givet en garanti for 1. etape, og hvilket præcist indhold en garanti måtte have.

Det fremgår af §§ 13 og 22 i den kommunale styrelseslov, at byrådets og økonomiudvalgets beslutninger skal indføres i en beslutningsprotokol. Herved sikres klart bevis for, hvilke beslutninger der træffes, og af hvem de træffes.

I øvrigt fremgår det ikke af økonomiudvalgets protokol eller andet materiale, at økonomiudvalgets erklæring til en konkret garanti er indhentet, hvilket er i strid med styrelseslovens § 18, stk. 2.

Tilsynsrådet må derfor udtale sin skarpeste kritik af, at beslutningen om ydelse af garantien er taget på en ulovlig måde og på en

sådan måde, at der ikke umiddelbart kan føres bevis for, hvad der er sket.

Det bemærkes i øvrigt, at det i henhold til styrelseslovens § 41 er byrådet, der skal træffe beslutning om påtagelse af garanti-forpligtelser, og at tilsynsrådet har forudsat, at afgørelsen om den ydede garanti for 1. etape er truffet af byrådet.

Det er en almindelig retsgrundsætning, at en kommune ikke lovligt kan yde nogen form for støtte til et erhvervsbyggeri, medmindre der er et særligt lovgrundlag herfor.

Det i denne sag omhandlede byggeri er foregået på rent privatretligt grundlag, og der er intet særligt lovgrundlag for en kommunal støtte til byggeriet. Støtten i form af de ydede garantier er derfor klart ulovlig.

Efter de foreliggende oplysninger er det endnu ikke klart, om kommunen lider et økonomisk tab som følge af de ulovlige dispositioner, men tilsynsrådet forbeholder sig allerede på det foreliggende grundlag at kræve erstatning i henhold til styrelseslovens § 61, stk. 3 og 4, af de for beslutningerne ansvarlige byrådsmedlemmer.

Det pålægges derfor byrådet snarest at oplyse, hvilke af økonomiudvalgets og byrådets medlemmer, der ved at stemme for eller undlade at stemme imod den første garanti er ansvarlige for beslutningen herom, og hvilke byrådsmedlemmer, der på tilsvarende måde er ansvarlige for beslutningen om den anden garanti.

Endvidere pålægges det byrådet en gang årligt, første gang i januar måned 1992, at indsende en udførlig redegørelse for, hvorledes afviklingen af de udlagte garantibeløb er skredet frem. Afviklingen skal ske inden for en kort frist, og det må i den første redegørelse angives, hvilke aftaler der er indgået herom."

Ved brev af 17. april 1991 oplyste [redacted] Kommune, hvilke af byrådets medlemmer der havde stemt for beslutningerne om garanti-stillelserne. I brevet oplystes bl.a.:

"Det kan herved meddeles, at alle medlemmer var til stede ved beslutningen i økonomiudvalgsmødet den 4. september 1986, d.v.s.

borgmester [redacted]
viceborgmester [redacted]
[redacted]
[redacted] og
[redacted]

der alle har underskrevet protokollen.

I byrådsmødet den 9. september 1986 var medlemmerne [redacted] og [redacted] fraværende. Til stede var:

borgmester [redacted]
viceborgmester [redacted]

[redacted]

der alle har underskrevet protokollen.

I økonomiudvalgsmødet den 24. februar 1988 var alle medlemmer til stede, d.v.s.

borgmester [redacted]
viceborgmester [redacted]
[redacted]
[redacted] og
[redacted]

hvoraf Erik Houmann ikke har underskrevet protokollen.

I byrådsmødet den 1. marts 1988 var medlemmerne [redacted] og [redacted] fraværende. Til stede var:

borgmester [redacted]
viceborgmester [redacted]
[redacted]

der alle har underskrevet protokollen.

...

Der har ikke ved nogen af beslutningerne været medlemmer, der har stemt imod eller undladt at stemme."

Efter en korrespondance mellem [redacted] Kommune og tilsynsrådet om [redacted] Erhvervsudviklingsforenings muligheder for at afvikle de lån, som kommunen havde ydet foreningen, meddelte kommunen ved brev af 14. januar 1993, at byrådet den 15. december 1992 havde afskrevet lånene som uerholdelige.

Ved brev af 2. marts 1993 fremsendte tilsynsrådet et udkast til notat om sagens faktiske omstændigheder til de byrådsmedlemmer, der havde stemt for beslutningerne om at stille de omhandlede garantier. Notatets beskrivelse af de faktiske forhold var for så vidt angik selve garantistillelserne identisk med beskrivelsen i det tidligere citerede notat, der ved brev af 20. marts 1991 blev fremsendt til [redacted] Byråd.

Ved brev af 19. marts 1993 til tilsynsrådet anførte (tit 1-3 og 5-6: De sammen med 17 af de 19) (tit 4: de 18 andre) forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, der havde stemt for de omhandlede beslutninger, bl.a. følgende:

"For os har det hele tiden stået klart, at garantien overfor Erhvervsudviklingsforeningen for den eventuelle manglende husleje det første år skulle betragtes som et rente- og afdragsfrit lån - et udtryk, som ved flere lejligheder er blevet brugt i [redacted] Kommune i bevidsthed om, at det også indirekte kunne opfattes som et tilskud.

At denne tilskudsform kunne være ulovlig, har ikke været inde i byrådets drøftelse af sagen. Drøftelserne har alene gået på, om vi erhvervspolitisk ville støtte [redacted] Erhvervsudviklingsforening i dens arbejde.

Garantien var jo en forudsætning for, at ATP ville finansiere et erhvervsbyggeri i [redacted] og det er ATP med deres administrationsafdeling, der alene har stået og står for udlejningen af [redacted] Industriby. Hvem erhvervsbygningerne udlejes til er således [redacted] Kommune uvedkommende.

Erhvervsudviklingsforeningens garanti for huslejen det første udlejningsår var en forudsætning for, at ATP ville gå igang med byggeriet, inden der var lejere til hele arealet.

[redacted] Kommunes regaranti over for Erhvervsudviklingsforeningen (det rente- og afdragsfrie lån) måtte ikke anvendes til direkte tilskud til enkelte virksomheder eller til nedsættelse af huslejen, hvilket heller ikke er sket, men skulle være [redacted] Kommunes hjælp til ATP's finansierede erhvervsbyggeri, så der kunne stå tidssvarende lokaler klar til knopskydning af bestående virksomheder og til nye.

Byråds udformning af dagsordener har i såvel udvalg som Byråd gennemgået fyldig udvikling, og der kunne tidligere ikke læses meget ud af dagsordener og referater, men dermed er det jo ikke sagt, at vi ikke har været inde i en grundig og velovervejet vurdering. Vi har aldrig lagt skjul på, at vi har givet garantien i tiltro til, at den kunne være et rente- og afdragsfrit lån. Vi kunne jo i stedet have lejet bygninger til et eller andet formål, men hvorfor må vi ikke være ærlige og kalde tingene ved deres rette navn. Vi har med vores garanti ønsket at påvirke udviklingen af arbejdspladser i uden af give direkte støtte til enkelte virksomheder, og i Industriby er der i dag 125 arbejdspladser."

I brev ligeledes af 19. marts 1993 udtalte 4 af de 18 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, der havde underskrevet brevet af 19. marts 1993, i fortsættelse af det ovenfor citerede brev bl.a. følgende:

"Borgmesteren drøftede regaranti med Erhvervsudviklingsforeningens formand og Erhvervschefen den 26. august 1986, og som det fremgår, var sagen medtaget på Økonomiudvalgets dagsorden den 4. september 1986 og efterfølgende på Byrådsmødet den 9. september 1986.

Når de indførte beslutninger kan forekomme upræcise, kan årsagen hertil være, at før 1986 havde Kommunes Økonomiudvalg ikke udarbejdet/udsendt dagsordener. Dagsordener og referater blev udarbejdet i samme arbejdsgang. Dagsordener blev løbende udviklet fra 1986."

Tilsynsrådet behandlede herefter sagen i et møde den 29. april 1993. Af tilsynsrådets afgørelse fremgår bl.a. følgende:

"Som tilsynsrådet allerede tidligere har givet udtryk for i denne sag, er det i henhold til almindelige retsgrundsætninger om de opgaver, kommunerne lovligt kan varetage (kommunalfuldmagten), ikke en lovlig kommunal opgave at yde tilskud til enkelte erhvervsvirksomheder, medmindre der foreligger lovhjemmel hertil. Det bemærkes, at der ved enkelte erhvervsvirksomheder også forstås bygherrer, der opfører erhvervsbyggeri med henblik på udleje til erhvervsvirksomheder.

Det tilføjes, at de muligheder for deltagelse i erhvervsudviklingsaktiviteter, som kommuner og amtskommuner har fået ved lov nr. 383 af 20. maj 1992, ikke har betydning for den foreliggende sag, allerede fordi denne lov først trådte i kraft den 1. september 1992.

Byrådets beslutninger i møderne 9. september 1986 og 1. marts 1988 om at regarantere erhvervsudviklingsforeningens garanti over for bygherrerne er derfor ulovlige.

Det bemærkes, at det forhold, at garantien ikke er givet direkte over for bygherren, men over for et mellemed - erhvervsudviklingsforeningen - ikke udvider det område, indenfor hvilket kommunen lovligt kan yde støtte, og derfor er uden betydning for vurderingen af lovligheden af byrådets dispositioner.

Det bemærkes endvidere, at også et rente- og afdragsfrit lån anses som støtte i denne sammenhæng, og at de indirekte fordele, f.eks. i form af flere arbejdspladser, der eventuelt opnås gennem en ulovlig beslutning i Byrådet, efter tilsynsrådets opfattelse ikke tillægges betydning ved vurderingen af, om kommunen har lidt et tab.

...

Tilsynsrådet finder det godtgjort, at kommunen har lidt et tab på henholdsvis 89.748 kr. og 126.316 kr., eller i alt 216.064 kr., ved de ulovlige garantier, og at De og de øvrige byrådsmedlemmer indså - eller burde have indset - at ydelsen af garantierne udsatte kommunen for en væsentlig risiko for at lide et ikke ubetydeligt tab.

Det er endvidere tilsynsrådets opfattelse, at der i beslutningerne foreligger en uforsvarlig adfærd, der kan tilregnes Dem og de øvrige 18 byrådsmedlemmer som i hvert fald uagtsom.

Tilsynsrådet har herved lagt vægt på, at reglen, om at der ikke må ydes støtte til enkelte erhvervsvirksomheder, har været en fast afgrænset og almindelig kendt regel i meget lang tid.

Tilsynsrådet finder herefter, at De er personligt ansvarlig for det tab, kommunen har lidt ved de ulovlige garantier, og har besluttet at anlægge erstatningssag mod Dem.

...

Tilsynsrådets afgørelse kan i medfør af den kommunale styrelseslovs § 61, stk. 7, ankes til Indenrigsministeren."

Ved brev af 30. april 1993 fremsendte tilsynsrådet sin afgørelse til Dem og de 18 andre forhenværende og nuværende medlemmer af [redacted] Byråd, der var omfattet af rådets afgørelse af 29. april 1993.

Samtidig meddelte tilsynsrådet, at rådet i medfør af styrelseslovens § 61, stk. 4, var indstillet på at frafalde sagsanlæg mod de medlemmer, der inden den 1. juni 1993 indbetalte et beløb på 2.500 kr. til kommunens kasse.

Ved brev af 26. maj 1993 ankede De og de 18 andre forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, som anført indledningsvis,

tilsynsrådets afgørelse til indenrigsministeren med anmodning om, at anken blev tillagt opsættende virkning. Til støtte for Deres klage anførte De, at De ikke var enige med tilsynsrådet i, at der i almindelige retsgrundsætninger er grundlag for at anfægte lovligheden af de beslutninger, byrådet har truffet, og at De derfor mente, at der endnu mindre er grundlag for, at almindelige erstatningsretlige grundsætninger kan anvendes til at pålægge medlemmerne ansvar.

Ved brev af 10. juni 1993 fremsendte Indenrigsministeriet Deres anke til tilsynsrådet med anmodning om en udtalelse. Endvidere meddelte Indenrigsministeriet ved brev af 10. juni 1993 Dem og de andre 18 forhenværende og nuværende medlemmer af [REDACTED] Byråd, at Indenrigsministeriet tillagde anken opsættende virkning.

Ved brev af 12. juni 1993 rettede (tit. 1, 2, 4-6: forhenværende byrådsmedlem [REDACTED] [REDACTED]) (tit. 3: De) henvendelse til indenrigsministeren om behandlingen af sagen i tilsynsrådet og Indenrigsministeriet. (Tit. 1, 2, 4-6: I brevet anførtes bl.a. følgende:

"Under henvisning til skrivelse af 10. juni 1993 ..., skal jeg herved klage over sagsbehandlingen i såvel tilsynsråd og Indenrigsministerium.

1) Tilsynsrådets ankevejledning fastsætter ikke tidsfrist og er derfor efter min opfattelse i strid med forvaltningsloven.

2) Tilsynsrådet har efter min opfattelse overtrådt § 61 i styrelsesloven ved først at reagere på sagen, næsten 7 år efter dens påbegyndelse.

3) Såvel tilsynsråd som ministerium henviser til to byrådsmøder, selv om begge instanser burde vide, at byrådet i [REDACTED] ikke var fuldtalligt ved nogle af møderne. Personligt befandt jeg mig i Ungarn (der som bekendt ligger i en vis afstand fra Østergade, [REDACTED] 9. september 1986.

De fire tilsynsrådsmedlemmer i [REDACTED] Amt og ministeriet har altså skrevet under på noget, de ikke har gennemlæst.

2500 kr. er et overkommeligt beløb at betale for så god en sag, men selv byrådsmedlemmer har ret til en reel sagsbehandling og ikke en duplikatorafgørelse.

Jeg håber disse procedurefejl bliver rettet.")

Ved brev af 16. juni 1993 meddelte tilsynsrådet Indenrigsministeriet, at rådet kunne henholde sig til sin afgørelse af 29. april 1993.

Ved brev af 30. juni 1993 besvarede indenrigsministeren den del af (tit. 1, 2, 4-6: forhenværende byrådsmedlem [REDACTED] [REDACTED]) (tit. 3: Deres) brev af 12. juni 1993, som vedrørte sagsbehandlingen i Indenrigsministeriet. (Tit. 1, 2, 4-6: I brevet anførtes bl.a. følgende:

"Jeg kan i anledning af din henvendelse oplyse, at Indenrigsministeriet i skrivelsen af 10. juni alene har bekræftet modtagelsen af din anke og tillagt den opsættende virkning. Ministeriet har derimod ikke i den nævnte skrivelse taget stilling til tilsynsrådets sagsbehandling."

Indenrigsministeriet anmodede endvidere ved brev ligeledes af 30. juni 1993 tilsynsrådet om en udtalelse i anledning af (tit. 1, 2, 4-6: forhenværende byrådsmedlem [REDACTED]) (tit 3: Deres) klage i brevet af 12. juni 1993 over tilsynsrådets sagsbehandling.

Tilsynsrådet fremsendte ved brev af 6. juli 1993 sin udtalelse vedrørende (tit. 1, 2, 4-6: forhenværende byrådsmedlem [REDACTED] [REDACTED]) (tit. 3: Deres) klage over tilsynsrådets sagsbehandling. (Tit: 1, 2, 4-6: I brevet udtalte tilsynsrådet bl.a. følgende:

"1: Der klages over, at tilsynsrådets ankevejledning ikke fastsætter tidsfrist og derfor er i strid med forvaltningsloven.

Tilsynsrådet har ikke angivet nogen ankefrist, da der ikke gælder en sådan efter styrelseslovens § 61, stk. 7, og da tilsynsrådet ikke har nogen adkomst til diskretionært at fastsætte nogen ankefrist.

2: Der klages over, at tilsynsrådet har overtrådt styrelseslovens § 61 ved først at reagere på sagen næsten 7 år efter dens påbegyndelse.

Tilsynsrådet rejste sagen den 5. juli 1990 ved at anmode byrådet om en redegørelse i anledning af Det Fri Aktuelt's omtale af støtten til erhvervsudviklingsforeningen, og tilsynsrådet traf delafgørelse i sagen den 8. april 1991. De beslutninger, der gav anledning til sagen, er truffet af byrådet i 1986 og 1988, men tilsynsrådet blev først bekendt med beslutningerne ved den nævnte presseomtale.

3: Der klages over, at tilsynsrådet ikke har været opmærksom på, at [redacted] [redacted] ikke deltog i byrådsmødet den 9. september 1986.

Tilsynsrådet har været opmærksom på dette forhold, men har holdt de byrådsmedlemmer, der deltog i et af møderne den 9. september 1986 og 1. marts 1988, eller i begge møderne, ansvarlige og har ikke ved fastsættelse af boden fundet grundlag til at foretage en differentiering efter, om det enkelte byrådsmedlem har deltaget i en eller to af beslutningerne.")

Ved brev af 30. juni 1994 fremsendte Indenrigsministeriet kopi af tilsynsrådets brev af 6. juli 1993 til (tit 1, 2, 4-6: forhenværende byrådsmedlem [redacted]) (tit 3: Dem) med anmodning om en udtalelse.

Ved brev af 13. august 1994 har (tit. 1, 2, 4-6: forhenværende byrådsmedlem [redacted] [redacted]) (tit. 3: De) fastholdt (tit. 1, 2, 4-6: sine) (tit 3.: Deres) tidligere anførte bemærkninger. (Tit. 1, 2, 4-6: I brevet anførtes bl.a. følgende:

"2) Tilsynsrådets manglende tilsyn: Tilsynsrådet rejste sagen første gang 5. juli 1990 efter en artikel i Det Fri Aktuelt. Før den tid havde såvel de politiske beslutninger som det deraf følgende byggeri af [redacted] Industriby etape 1. og 2. været omtalt masser af gange i bl.a. [redacted] Dagblad. (Som Statsamtet er abonnent på).

Hvis Tilsynsrådet havde gjort sin pligt, burde det, da det modsat undertegnede netop opfattede beslutningerne som ulovlige, have grebet ind efter den første beslutning i 1986 og kunne dermed måske/måske ikke have standset iværksættelsen af byggerier. Tilsynsrådet har også tilsyn med [redacted] kommunes regnskab. Der kom ingen reaktion fra Tilsynsrådet, efter at 1986 regnskabet var fremsendt.

Hvis Tilsynsrådet havde passet sit arbejde, burde der ved den sidste og bevillingsmæssig største beslutning i 1988 have ligget en klar skrivelse i [redacted] Byråd hvori Tilsynsrådet meddelte sin holdning. Dette var ikke tilfældet.

Hvis Tilsynsrådet havde handlet korrekt, havde [redacted] byråd haft mulighed for at standse 2. etape. Om Byrådet ville have gjort det, ved jeg ikke....",

Tilsynsrådet har efter ministeriets anmodning ved brev af 21. februar 1995 fremsendt årsregnskaberne for [redacted] Kommune for årene 1986, 1987, 1988 og 1989, årsberetningerne fra Kommunernes Revisionsafdeling om revisionen af [redacted] Kommunes ovennævnte årsregnskaber, samt tilsynsrådets decisioner af de ovennævnte årsregnskaber. I tilsynsrådets ovennævnte brev er bl.a. anført følgende:

"Tilsynsrådet bemærker, at de af [redacted] Kommune i 1986 og 1988 ydede regarantier over for [redacted] Erhvervsudviklingsforening ikke ses at fremgå af ovennævnte regnskabsmateriale."

Indenrigsministeriets afgørelse:

Indenrigsministeriet skal indledningsvis bemærke, at adgangen til at indanke et tilsynsråds afgørelser efter § 61, stk. 3 og 4, i den kommunale styrelseslov, for Indenrigsministeriet følger af § 61, stk. 7, 2. pkt., der har følgende ordlyd:

"Stk. 7. ... Tilsynsrådenes afgørelser efter stk. 2, 3 og 4 kan af de pågældende medlemmer af kommunalbestyrelsen ankes til indenrigsministeren."

Den afgørelse, som Tilsynsrådet for [redacted] Amt traf den 29. april 1993 i denne sag, og som De og de 18 andre forhenværende og nuværende medlemmer af [redacted] Byråd, der var omfattet af afgørelsen, har indanket for Indenrigsministeriet, er truffet i medfør af § 61, stk. 3 og 4, i den kommunale styrelseslov, der har følgende ordlyd:

"Stk. 3. Tilsynsmyndigheden kan anlægge erstatningssag mod et kommunalbestyrelsesmedlem, som er ansvarlig for, at kommunen er påført et tab.

Stk. 4. Tilsynsmyndigheden kan frafalde sagsanlæg mod, at det pågældende medlem inden en fastsat frist indbetaler et nærmere angivet beløb til kommunen. Ved beløbets fastsættelse kan der tages hensyn til den udviste skyld, skadens størrelse og omstændighederne i øvrigt. Dersom medlemmet indvilliger i at betale beløbet og indbetaler dette inden den fastsatte frist, kan der ikke fremsættes yderligere erstatningskrav mod den pågældende."

Indenrigsministeriet skal om tilsynsrådets klagevejledning i forbindelse med dets afgørelse af 29. april 1993 og det, som (tit. 1, 2, 4-6: forhenværende byrådsmedlem [redacted]) (tit. 3: De) har anført herom i ovennævnte breve af 12. juni 1993 og 13. august 1994, bemærke, at reglen om klagevejledning i forvaltningslovens § 25, stk. 1, 1. pkt., har følgende ordlyd:

"§ 25. Afgørelser, som kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, skal, når de meddeles skriftligt, være ledsaget af en vejledning om klageadgang med angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om eventuel tidsfrist."

Tilsynsrådet har i sine breve af 30. april 1993 til Dem og de 18 andre forhenværende og nuværende medlemmer af [REDACTED] Byråd, hvorved tilsynsrådet gav Dem skriftlig meddelelse om dets afgørelse af 29. april 1993, meddelt Dem, at rådets afgørelse kunne ankes til indenrigsministeren i medfør af den kommunale styrelseslovs § 61, stk. 7.

Da der efter den kommunale styrelseslovs § 61, stk. 7, ikke gælder nogen klagefrist eller nogen bestemt fremgangsmåde ved indgivelsen af en anke, finder Indenrigsministeriet, at tilsynsrådets klagevejledning har været i overensstemmelse med forvaltningslovens § 25.

Vedrørende sagens faktiske omstændigheder må ministeriet - på baggrund af [REDACTED] Kommunes redegørelse i brev af 20. august 1990, af tilsynsrådets notater om sagens faktiske omstændigheder samt af sagens dokumenter i øvrigt - lægge følgende til grund:

[REDACTED] Byråd besluttede på møder den 9. september 1986 og 1. marts 1988 at garantere for Erhvervsudviklingsforeningens opfyldelse - helt eller delvist - af de huslejegarantier, som foreningen havde stillet over for bygherren, ATP, og for så vidt angår byggeriets anden etape tillige over for hovedentreprenøren, Rasmussen & Schiøtz Vest A/S, i forbindelse med opførelsen af henholdsvis første og anden etape af [REDACTED] Industriby. Byrådet har endvidere ved sin beslutning på mødet den 5. september 1989 forlænget garantien vedrørende byggeriets anden etape til også at gælde i 1990.

Kommunens garantierklæringer medførte, at kommunen måtte udbetale 89.748 kr., henholdsvis 126.316 kr. til Erhvervsudviklingsforeningen til dens opfyldelse af ovennævnte garantier. De omhandlede udbetalinger er af kommunen og Erhvervsudviklingsforeningen opfattet som rente- og afdragsfrie lån fra kommunen til Erhvervsudviklingsforeningen.

Med garantierne og udbetalingen af de rente- og afdragsfrie lån har kommunen ydet støtte - gennem [REDACTED] Erhvervsudviklingsforening - til ATP's og Rasmussen & Schiøtz Vest A/S' erhvervs-mæssige opførelse og drift af nogle erhvervsudlejningsejendomme. Kommunen har således påtaget sig en del af ATP's og Rasmussen & Schiøtz Vest A/S' erhvervsrisiko ved opførelsen og driften af [REDACTED] Industriby. Dette betyder, at kommunen med garantierne har ydet støtte til disse konkrete erhvervsvirksomheder, uanset at kommunen ikke har haft indflydelse på udlejningen af erhvervslejemålene i [REDACTED] Industriby.

I henhold til almindelige offentligretlige retsgrundsætninger om kommunernes opgavevaretagelse - de såkaldte kommunalfuldmagtsregler - er det ikke en kommunal opgave at yde tilskud, herunder lån eller garanti for lån, direkte - eller indirekte gennem erhvervsråd, fonde m.v. - til enkelte erhvervsvirksomheder, medmindre der foreligger lovhjemmel hertil.

Der kan herom henvises til Hans Gammeltoft-Hansen m.fl.: "Forvaltningsret", 1994, s. 448 - 457, især s. 450, Jens Garde og Jørgen Mathiassen: "Kommunalret", 1991, s. 51 - 52, Erik Harder: "Dansk Kommunalforvaltning II. Opgaver", 1987, s. 49 - 55 og Mogens Heide-Jørgensen: "Den kommunale interesse. Studier over kommunalrettens udvikling", 1993, s. 117 og 128.

Der har i den foreliggende sag ikke været lovhjemmel til den ydede, konkrete støtte. Det bemærkes i den forbindelse, at da lov nr. 383 af 20. maj 1992 om kommuners og amtskommuners deltagelse i erhvervsudviklingsaktiviteter først er trådt i kraft den 1. september 1992, er den uden betydning for denne sag. Med hensyn til de generelle erhvervsudviklingsaktiviteter, som kommunerne efter denne lovs § 2, stk. 1 og 2, kan iværksætte eller yde tilskud til, følger det i øvrigt af lovens § 2, stk. 4, at der heller ikke gennem sådanne aktiviteter må ydes direkte finansiel støtte til enkelte erhvervsvirksomheder.

Indenrigsministeriet finder herefter, at byrådets beslutninger om at stille de garantier, som sagen vedrører, er ulovlige.

For så vidt angår spørgsmålet om erstatningsansvar bemærkes, at tilsynsrådets beslutning om at anlægge retssag mod Dem og de 18 øvrige forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer er truffet i henhold til den kommunale styrelseslovs § 61, stk. 3, hvis ordlyd er citeret ovenfor.

Bestemmelsen angiver ikke, hvilke betingelser der gælder for, at et kommunalbestyrelsesmedlem kan pålægges erstatningsansvar. I det forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove, som blev fremsat for Folketinget den 16. februar 1984 af den daværende indenrigsminister, er der i bemærkningerne til § 61, stk. 3 (Folketingstidende 1983/84, 2. samling, Tillæg A, sp. 1426) bl.a. anført følgende herom:

"Det må afgøres ud fra dansk rets almindelige erstatningsretlige regler, om der er det fornødne ansvarsgrundlag. Det betyder, at der skal foreligge en uforsvarlig adfærd (beslutning eller undladelse), som kan tilregnes det pågældende kommunalbestyrelsesmedlem som forsætlig eller uagtsom, og der skal som en forudseelig følge heraf være opstået et tab for kommunen."

Lovforslaget blev med den ovenfor citerede affattelse af § 61, stk. 3, vedtaget og stadfæstet som lov nr. 210 af 16. maj 1984 om ændring af de kommunale styrelseslove.

Det er således en betingelse for at statuere erstatningsansvar, at der er udvist, hvad der i den juridiske litteratur sædvanligvis betegnes som en uforsvarlig adfærd, der kan tilregnes kommunalbestyrelsesmedlemmet som forsætlig eller uagtsom, og at der som en forudseelig følge heraf er opstået et tab for kommunen.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt kommunen har lidt et tab i forbindelse med udbetalingerne i henhold til kommunens garantier, fremgår det, at [redacted] Byråd den 15. december 1992 har afskrevet de lån, som er ydet til [redacted] Erhvervsudviklingsforening, som uerholdelige. Kommunen er herved påført et samlet tab på 216.064 kr. Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke ved vurderingen af, om kommunen har lidt et tab, kan tillægges betydning, om der ved kommunens ulovlige støtte eventuelt er

opnået nogle indirekte fordele, f.eks. i form af flere arbejdspladser.

Ministeriet finder på denne baggrund, at (tit 1 og 2: De og de øvrige 14 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, der deltog i såvel byrådsmødet den 9. september 1986, som i byrådsmødet den 1. marts 1988 og på disse traf beslutninger om de ulovlige garantier, har påført kommunen et tab på henholdsvis 89.748 kr. og 126.316 kr. - eller i alt 216.064 kr.) (tit 3 og 6: De og de øvrige 16 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, der deltog i byrådets møde den 1. marts 1988 og på dette traf beslutning om den anden ulovlige garantistillelse, har påført kommunen et tab på 126.316 kr.) (tit 4 og 5: De og de øvrige 16 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, der deltog i byrådets møde den 9. september 1986 og på dette traf den første beslutning om ulovlig garantistillelse, har påført kommunen et tab på 89.748 kr.)

(tit 1 og 2: For så vidt angår forhenværende byrådsmedlemmer [redacted] og [redacted], der kun var til stede ved byrådets møde den 9. september 1986, bemærkes, at disse ved deres deltagelse i beslutningen på dette møde om den første ulovlige garanti alene har medvirket - sammen med de øvrige 15 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, der var til stede på dette møde - til, at kommunen er påført et tab på 89.748 kr.)

Med hensyn til forhenværende byrådsmedlem [redacted] og nuværende byrådsmedlem [redacted], der kun var til stede ved byrådets møde den 1. marts 1988, bemærkes, at disse ved deres deltagelse i beslutningen på dette møde om den anden ulovlige garanti alene har medvirket - sammen med de øvrige 15 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, der var til stede på dette møde - til, at kommunen er påført et tab på 126.316 kr.)

(tit 3 og 6: For så vidt angår de 17 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, der på byrådets møde den 9. september 1986 traf den første beslutning om ulovlig garantistillelse, bemærkes, at disse efter Indenrigsministeriets opfattelse har påført kommunen et yderligere tab på 89.748 kr.)

(tit 4 og 5: For så vidt angår de 17 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, der på byråds møde den 1. marts 1988 traf den anden beslutning om ulovlig garantistillelse, bemærkes, at disse efter Indenrigsministeriets opfattelse har påført kommunen et yderligere tab på 126.316 kr.)

Indenrigsministeriet finder endvidere, at der foreligger en u-forsvarlig adfærd, der kan tilregnes Dem som uagtsom. Det samme gælder de øvrige 18 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, som stemte for beslutningen den 9. september 1986 og/eller beslutningen den 1. marts 1988.

Indenrigsministeriet har herved lagt vægt på, at den almindelige offentligretlige grundsætning om, at kommuner ikke må yde direkte eller indirekte støtte til enkelte erhvervsvirksomheder, har været en kendt og velafgrænset retsgrundsætning i meget lang tid. Det fremgår således også af kommunens ovenfor citerede brev af 20. august 1990 til tilsynsrådet, at kommunen var opmærksom på, at der ikke måtte ydes støtte til konkrete erhvervsvirksomheder. Dette fremgår også af det ligeledes ovenfor citerede brev fra (tit 1-3 og 5-6: Dem og 17 af de andre 18) (tit 4: de andre 18) forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer til tilsynsrådet.

Denne retsgrundsætning burde have givet Dem og de øvrige medlemmer af byrådet anledning til at udvise særlig påpasselighed med hensyn til, om der med byrådsbeslutningerne vedrørende garantistillelserne - direkte eller via [REDACTED] Erhvervsudviklingsforening - blev ydet ulovlig støtte til privat erhvervsvirksomhed.

En sådan påpasselighed finder ministeriet ikke, at De eller de øvrige medlemmer af byrådet har udvist. Ministeriet har herved bl.a. lagt vægt på, at der efter det for ministeriet oplyste, ikke som grundlag for byrådets ulovlige beslutninger har foreligget noget skriftligt materiale for byrådet, hvoraf det har fremgået, at garantierne var lovlige.

Indenrigsministeriet finder ikke, at det forhold, at tilsynsrådet, som anført i (tit 1, 2, 4-6: forhenværende byrådsmedlem

██████████ (tit 3: Deres) brev af 13. august 1994, (endnu) ikke havde reageret over for byrådets første beslutning om garantistillelse, har nogen betydning for vurderingen af den anden garantistillelses lovlighed og for de pågældende byrådsmedlemmers ansvar herfor. Det bemærkes herved, at tilsynsrådet således ikke havde fået spørgsmålet om den første garantistillelses lovlighed forelagt af byrådet, af nogen af byrådsmedlemmerne eller af andre. Der har heller ikke i øvrigt været grundlag for at antage, at tilsynsrådet, f.eks. gennem behandlingen af kommunens årsregnskaber eller ved eventuelt kendskab til omtale i en eller flere aviser af opførelsen af ██████████ Industriby, havde taget stilling til lovligheden af den første garantistillelse.

Hvad særligt angår det, som (tit 1, 2, 4-6: forhenværende byrådsmedlem ██████████) (tit. 3: De) har anført i (tit. 1, 2, 4-6: sit) (tit. 3: Deres) brev af 13. august 1994 om, at tilsynsrådet bl.a. på grund af garantistillelsernes optagelse i kommunens årsregnskaber burde have reageret over sagen tidligere, bemærkes, at garantistillelserne i strid med § 45, stk. 1, 2. pkt., i den kommunale styrelseslov ikke har været optaget i fortegnelsen over kommunens kautions- og garantiforpligtelser i kommunens årsregnskaber for årene 1986 - 1989. Ministeriet finder på den baggrund og på baggrund af oplysningerne i sagen i øvrigt ikke, at der er grundlag for at fastslå, at tilsynsrådet burde have reageret over de ulovlige garantistillelser på et tidligere tidspunkt.

Ministeriet finder endvidere, at De og de andre 18 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer burde have indset, at byrådets beslutninger om at stille de garantier, som sagen vedrører, udsatte kommunen for en væsentlig risiko for at lide et ikke ubetydeligt tab, og at tabet således var en forudseelig følge af byrådets beslutninger.

Indenrigsministeriet finder herefter ikke grundlag for at ændre tilsynsrådets beslutning om i medfør af § 61, stk. 3, i den

kommunale styrelseslov, at ville anlægge erstatningssag mod Dem og de øvrige 18 forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer.

Med hensyn til tilsynsrådets beslutning om at frafalde sagsanlægget mod de medlemmer, der indbetaler 2.500 kr., til kommunens kasse, skal Indenrigsministeriet bemærke, at denne beslutning er truffet i medfør af den kommunale styrelseslovs § 61, stk. 4, hvis ordlyd er citeret ovenfor.

Det fremgår ikke af bestemmelsen i § 61, stk. 4, eller af forarbejderne til bestemmelsen, inden for hvilken størrelsesorden bodsbeløbet bør fastsættes. Det følger af bestemmelsen, at et bodsbeløbs størrelse ikke alene skal afhænge af størrelsen af det tab, som det enkelte medlem er erstatningsansvarlig for. Der kan således efter bestemmelsen fastsættes en bod af samme størrelse over for byrådsmedlemmer, selvom de tab, som medlemmerne er ansvarlige for, ikke er af samme størrelse.

Indenrigsministeriet har på den baggrund ikke fundet grundlag for at lade bodsbeløbets størrelse afhænge af, om det enkelte byrådsmedlem har deltaget i begge de byrådsmøder, hvor garantistillelserne blev besluttet, eller kun har deltaget i det ene af de to byrådsmøder. Indenrigsministeriet har herved lagt vægt på, at bodsbeløbets størrelse, især under hensyntagen til den udviste skyld, må anses for passende i forhold til de byrådsmedlemmer, der alene har deltaget i et af de to byrådsmøder, hvor garantistillelserne blev besluttet. Ministeriet har endvidere ikke fundet grundlag for at fastsætte et højere bodsbeløb i forhold til de byrådsmedlemmer, der har deltaget i begge de to omhandlede byrådsmøder.

På den baggrund og på baggrund af de i sagen foreliggende oplysninger finder Indenrigsministeriet herefter ikke grundlag for at nedsætte den bod på 2.500 kr., som tilsynsrådet som betingelse for at frafalde sagsanlæg mod Dem har besluttet, at De skal betale til [REDACTED] Kommune til delvis dækning af det tab, som kommunen er blevet påført.

Indenrigsministeriet bestemmer derfor, at fristen for betaling af bodsbeløbet på 2.500 kr. fastsættes til den 18. april 1995. Hvis De ikke inden denne dato har indbetalt beløbet, vil tilsynsrådet, som anført i rådets afgørelse af 29. april 1993, rejse erstatningssag mod Dem efter styrelseslovens § 61, stk. 3.

Der er truffet en tilsvarende afgørelse i forhold til hver af de andre forhenværende og nuværende byrådsmedlemmer, som har deltaget i en af eller begge de ulovlige beslutninger om at stille de garantier, som sagen vedrører.

Kopi af dette brev er sendt til [REDACTED] Byråd og til Tilsynsrådet for [REDACTED] Amt.

Med venlig hilsen

Birte Weiss

/Per Hansen